

ΕΥΤΕΡΗ.

Λοιπὸν . . .

ΚΛΕΩΝ.

Λοιπὸν, εἶσαι ἄγγελος, εἶσαι ἢ πρὸ δύο ἐτῶν
μνηστὴ μου, τῶν πόθων μου ὁ ἀστὴρ.

(Καταπετάσσεται ἡ αὐλαία.)

ΙΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΑΟΥΣ.

Η ΒΑΚΧΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΙΟΥΛΙΟΥ ΔΕ ΣΑΙΝ-ΦΕΛΙΞ.

(Συνέχεια. — Ἰδε ΦΥΛΛΑΔ. Ε΄.)

—Ὁχι, ὑπέλαβεν ἡ ἄγνωστος, βεβαίως ὄχι.
Ὁ πατὴρ μου ἀπέθανε, ναι! ἀλλὰ γνωρίζεις
πῶς ἀπέθανεν; . . . ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς
πενίας ἐπὶ τῶν νοσηρῶν παρελίων τῆς Μαιώτι-
δος ἀπέθανεν ἐκ θλίψεως, διότι ἄφησε τὴν θυ-
γατέρα του καὶ τὰ θέλητρά τῆς πατρίδος. . .
ἀπέθανεν ἐξόριστος, προγεγραμμένος ὑπὸ τοῦ ἀ-
δελφοῦ σου Καίσαρος Ὀκταβίου, Αὐγούστου,
ἐάν θέλῃς.

—Καὶ ὁ σύζυγός σου; . . . ἠρώτησεν ἡ Ὀκτα-
βία ὠχρίῳτα.

—Ὁ σύζυγός μου! εἶπεν ἡ ξένη πικρῶς με-
διάσασα, θὰ σοὶ τὸν εἶπω. Ὑπάρχει εἰς τὴν πό-
λιν τῆς Ῥώμης νέος τις ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἰουλίου
Καίσαρος, καλούμενος Τιβέριος. Μὲ εἶδεν ἡμέραν
τινα εἰς τὰ πλησίον τῆς Ἀλβα-Σαβίνης ὄρη
ἠθέλησε νὰ μὲ διαφθείρῃ, μὲ ἀνῆρπασεν ὡς νυ-
κτοκλόπος· ἔφυγον τῶν ἀσεβῶν χειρῶν του.
Ἐκεῖνος δὲ κατάρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ ἀ-
ξίου αὐτοκράτορος Καίσαρος Αὐγούστου προ-
γραφὴν κατὰ τοῦ πατρός μου, ἀρχαίου ἐκατον-
τάρχου εἰς τὰς λεγεῶνας τοῦ νέου Περσέου,
ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ κατὰ τῆς Σικελίας πολέμου.
Ὁ πατὴρ μου ἠναγκάσθη νὰ ἐξορισθῇ μόνος του.
Ὁ ἀγρὸς του ἐδημεύθη· ἐγὼ δὲ ἔφυγον εἰς τὰ
ὄρη, συνήντησα συνοδίαν ἀνθρώπων ἐορταζόν-
των τὰ Διονύσια καὶ ἔγεινα καὶ ἐγὼ μετ' ἐκεί-
νων βακχίς, ὠρμισθεῖσα μῖσος αἰώνιον κατὰ τῶν
λυμαιῶνων τῆς πόλεως, κατὰ τοῦ Καίσαρος, κατὰ
τῶν δούλων ἀνλοκολάκων, κατὰ τῆς πωλημένης

Συγκλήτου, κατὰ τῶν διεφθαρμένων καὶ ὑπο-
κριτριῶν Ῥωμαίδων, καὶ ἐν γένει κατὰ παντός
ἐχθροῦ τῶν προγονικῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἀρχαίας ἐ-
λευθερίας.

—Κόρη μου, εἶπεν ἡ Ὀκταβία, ἔσο βεβαία
ὅτι ἠπάτησαν τὸν Καίσαρα Αὐγούστου.

—Ε! ἀνέκραξεν ἡ βακχίς φρενητιῶσα, εἰς
τί λοιπὸν χρησιμεύει νὰ ᾔῃαι τις αὐτοκράτωρ,
ἐπίγειος θεός, ἀφοῦ αἰμοχαρὴς ἀκόλαστος δύναται
ἀτιμωρητὶ νὰ ἀποπλανήσῃ τὸ εὐρὺ πνεῦμα τοῦ
εἰς τί χρησιμεύει νὰ φέρωμεν χρυσοῦν διάδημα
καὶ νὰ βλέπωμεν τοὺς βασιλεῖς κύπτοντας ἀπέ-
ναντι ἡμῶν, ἀφοῦ εἰς χαμερπὴς ἄσματος δύναται
νὰ καταχρασθῇ τοῦ δακτυλίου μας καὶ νὰ σφρα-
γίσῃ διατάγματα προγραφῆς ἐναντίον σεβαστοῦ
πρεσβύτου, βιοῦντος εἰρηνικῶς εἰς τὰ ὄρη ὑπὸ
τὴν προστασίαν τῶν ἐφεστίων αὐτοῦ θεῶν; . . .
Ὀκταβία, σοὶ λέγω ἀληθῶς· ἡ Ῥώμη ἔπεσεν ἐκ
τοῦ ὕψους αὐτῆς! ἡ Ῥώμη εἶναι σήμερον βασι-
λισσα φέρουσα πέδας, ὁ χρυσοὺς κατέκτησεν
αὐτήν· ἐπωλήθη εἰς τοὺς ἀσώτους, εἰς τοὺς φι-
λαργύρους, εἰς τοὺς αἰσχροκερδεῖς, εἰς τοὺς φαι-
λοκόλακας, εἰς τὸ μῖσος, εἰς τὴν θηριωδίαν, εἰς
τὸν φόβον, εἰς τὴν διαβολὴν, εἰς τοὺς πλουσίους,
τέλος πάντων. Οἱ πλούσιοι πατρίκιοι, οἱ πλού-
σιοι ἀπελεύθεροι, οἱ πλούσιοι ἔμποροι ὀρχοῦνται
καὶ εὐθυμοῦσι κύκλῳ τῆς παγκοσμίου ἐταίρας
κεκλιμένης ἐπὶ τῶν λαγόνων, μὲ τὴν κεφαλὴν
ἐντὸς τοῦ κονιστάλου. Οἱ ἀνευσπλάγχων πλούσιοι
συνήψαν μετὰ τῶν συνθήκην καὶ διαμοιράζον-
ται τὸ κράτος· Εἶπον «εἰς μόνος θὰ ᾔῃαι ὁ Ζεὺς
τῆς ὑψηλίου, ἀλλ' ἡμεῖς θὰ ᾔῃαι οἱ βασιλεῖς,
οἱ τετράρχαι, οἱ ἀνθύπατοι, οἱ διοικηταί· οἱ δὲ
λοιποί, οἱ εὐτελεῖς πλήθιοι, θὰ ὦσι τὰ κτήνη
ἅτινα θὰ μαστιγῶμεν, θὰ δεκατεύωμεν καὶ θὰ
διασπαράττωμεν κατὰ τὸ δοκοῦν». Ὀκταβία, ἄ-
κουσον τοὺς λόγους τῆς βακχίδος· τὸ πῦρ, ὁ
λοιμὸς, ὁ πόλεμος, θὰ πέσωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
ὑμῶν, καὶ οἱ οὐρανῖνες θεοὶ θὰ δοξασθῶσι.—
Ὑπαγε, ἡδὴ· δύνασαι νὰ μὲ καταγγείλῃς εἰς
τὸν ἀδελφὸν σου, θὰ περιμένω τοὺς λίκτορας (α).
—Ἀλλ' ὄχι, θὰ φύγω εἰς τὰς ἐρήμους, θὰ ἀνα-
πνεύσω, ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Καίσαρος,
τὸν μεθυστικὸν τῆς ἐλευθερίας ἀέρα. Μὲ εὐκίνη-
τον πόδα θὰ ἀναβῶ τοὺς βράχους, θὰ διαβῶ τὰ
δάση, ὑμνοῦσα τὸν προστατήν μου θεόν, καὶ
ἄπνκτας ὑμᾶς περιφρονοῦσα, θὰ ρίψω εἰς τοὺς ἀ-
νέμους τοῦ βορρᾶ τοὺς ὀλοφυγμούς μου, τοὺς

(α) Ῥαβδῶχοι Ῥωμαῖοι, ἐκτελούντες ἀστυνομικὰ χρέη.

πρασίνους στεφάνους μου καὶ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος.

Εἶπε, καὶ ἀφῆσασα τὴν ἀκτὴν, ἀνέβη τρέχουσα τὰς κλιτύας τῶν λόφων καὶ ἠκούσθη ἔδουσα, σείουσα τὰ κύματα αὐτῆς.

— Εὐαί! στέψωμεν τοὺς κρατῆρας καὶ τοὺς ἀμφορεῖς! Δόξα εἰς τὸν θεῖον Θουονέκ! Κινήσωμεν τοὺς θύρους, καὶ πατάξωμεν ἐπανειλημμένως τὰς στιλπνὰς τῶν λεοπσρδάλεων χαίτας.

Δ'.

— Μητέρα μου (ἔλεγεν ὁ νέος Καῖσαρ κεκλιμένος ἐπὶ πορφύρας ὑπὸ τινά παστάδα τοῦ οἴκου τῆς Ὀκταβίας, καὶ ὁξὺ ῥίπτων βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ κυανοχρόου κόλπου) προσφιλῆς μου μητέρα, τὴν ὁποίαν σέβομαι ἴσα τοῖς ἀθανάτοις· ἐπανάλαβόν μοι, σὲ παρακαλῶ, τοὺς λόγους τῆς ἀγνώστου ἐκείνης παρθένου τὴν ὁποίαν εἶδες ἐπὶ τῆς παραλίας.

— Ὅποια ἀλλοφροσύνη, Μάρκελλε! ἀπεκρίθη ἡ Ὀκταβία, ἡ νεάνις ἐκείνη ὕβριζε τὸν Καίσαρα καὶ τὸν οἶκόν σου.

— Ἀλλὰ, μητέρα μου, προσέθετο ὁ υἱὸς τῆς Ὀκταβίας, ἃς ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Τιβέριος εἶναι εἰς ἄθλιος ἄσωτος! Νὰ ζητήσῃ τὴν προγραφὴν τοῦ γέροντος ἐκείνου... νὰ ζητήσῃ νὰ διαφθείρῃ τὴν εὐγενῆ ἐκείνην κόρην... Ἀλλ' εἶναι αἰσχρὸν, μητέρα μου!

— Θέλωμεν ἐκθέσει τὰυτα εἰς τὸν Καίσαρα, υἱέ μου, καὶ ὁ Τιβέριος θὰ ἐξορισθῇ ἐπὶ τινὰ χρόνον μακρὰν τῆς Ἰταλίας.

— Καὶ τὸν γέροντα, μητέρα μου, θὰ τὸν ἀνακαλέσωμεν εἰς Σαβίνην; Θὰ τῷ ἀποδώσωμεν τὸν ἀγρόν του, τὴν καλύβην του, τὰ ποιμνιά του καὶ τοὺς ἀροτῆρας βόας του;

— Τὰ πάντα θὰ τῷ ἀποδώσωμεν, ἀπήντησεν ἡ τεθλιμμένη Ὀκταβία, βλέπουσα ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἔπασχεν ἐκ δεινῆς ἀλλοφροσύνης. Εἶτα δὲ προσέθεσε: Πίε, τέκνον μου, πίε τὸ σωτήριο τοῦτο ποτόν.

— Πολὺ καλὰ, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀσθενὴς ἐγείρων τὰς λευκὰς καὶ πυρεσσοῦσας χεῖράς του, πολὺ καλὰ! μητέρα μου! Ἡ δικαιοσύνη εἶναι ὅπως αἱ Λιταί, αἱ χῳλαὶ ἐκεῖναι παρθένοι τὰς ὁποίας ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος· φθάνει μὲν δυσκόλως καὶ βραδέως ἡ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἐπὶ τέλους φθάνει... Ὁ γέρον θὰ λάβῃ πάλιν τὴν εἰς τὰ Σαβινικὰ πεδία οἰκίαν του.

— Θὰ τὴν λάβῃ, εἶπεν ἡ Ὀκταβία, ἔσο ἥσυχος, υἱέ μου...

— Ἀ! μητέρα μου, ἐφώνησεν αἰφνης ὁ ἀσθενής, ὅταν ὁ γέρον ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ κτήματά του, θὰ ζητήσῃ τὴν κόρην του. Τίς ἐξ ἡμῶν θὰ πορευθῇ πρὸς ἀνεύρεσίν της; Ὁ πατήρ ἐκεῖνος θὰ ποθῇ σφοδρῶς νὰ ἀσπασθῇ τὴν τάλαιναν κόρην του... Τίς ἐξ ἡμῶν θὰ τὴν ἐπαναφέρῃ πρὸς αὐτόν;

— Οἱ προκριτότεροι τῶν ἀπελευθέρων μας, ὑπέλαβεν ἡ Ὀκταβία.

— Ὅχι, ὄχι, εἶπε ζωηρῶς ὁ Μάρκελλος, ἀλλ' ἄλλος τις μᾶλλον διακεκριμένος· πρέπει νὰ τιμήσωμεν τὸν πρεσβύτερον. Ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ὑπάγω, μητέρα μου.

— Φεῦ! τέκνον μου, ἐξηκολούθησεν ἡ Ὀκταβία μὲ θερμὰ καταβρέχουσα δάκρυα τὰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ τῆς, θεραπεύθητι πρῶτον· πίε τὸ ποτόν τοῦτο ὅπερ θὰ σὲ σώσῃ, ὅταν δὲ ἀνακτήσῃς τὰς δυνάμεις σου, τότε θέλωμεν πορευθῇ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς παρθένου καὶ τοῦ γέροντος.

— Πόσον εὐτυχὴς θὰ ᾔῃαι ἡ ἡμέρα ἥτις θὰ ἀνατείλῃ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, ὅπως φωτίσῃ τοιαύτην οἰκογενειακὴν πανήγυριν! ἐφώνησεν ὁ ἀσθενής. Θὰ ἐορτάζω κατ' ἔτος τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἡμέρας ἐκείνης δι' ἐκατόμβης ἀξίας τοῦ Ἀχιλλέως, ὅτε εὐχαρίσται τοὺς θεοὺς μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Δέσφου, διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Βρισηίδος.

Οὕτως ἐλάλει ὁ νεανίας ἐν τῷ πυρετικῷ αὐτοῦ παραλήρω. Αἱ ἀναμνήσεις τῆς Λύδας συνεχέοντο μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῶν ῥαψωδιῶν τοῦ Ὀμήρου, καὶ ὁ σπουδαστὴς τῶν ποιητῶν ἀνεφαίνετο εἰσέτι ἐν τῷ περιπαθῇ ἐραστῇ.

— Πόσον θὰ ᾔῃαι ὡραία, ἐξηκολούθησε, πόσον σοβαρὰ καὶ μειδιδῶσα συγχρόνως ἡ νεάνις, ὅταν λάβῃ αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τοῦ ἄρματός μου ὅπως τὴν ὁδηγήτω ὑπὸ τὴν πατρικὴν τῆς στέγην! Μητέρα μου, θέλωμεν τῇ δώσῃ ἓνα τῶν ἐκ λίνου τῆς Καναύσης χιτῶνων σου· θέλωμεν φορέσει εἰς τοὺς ὡραίους αὐτῆς πόδας χρυσοδέσμους καθόρνους· θέλωμεν κοσμήτῃ τὰς λευκὰς χεῖράς της διὰ Συριακῶν ψελίων, τὴν δὲ ὡραίαν κεφαλὴν αὐτῆς, τὴν μέλαιναν καὶ ἀρωματώδη κόμην της, θέλωμεν στέψῃ διὰ στέμματος μακροφύλλου ἱριδος. Θὰ ὁμοιάζῃ μὲ τὴν νύμφην Ἀρεθαῦσαν, ἡ καλὴ παρθένος... Καὶ ἔπειτα, μητέρα μου, θὰ ἀνοίξῃς πρὸς αὐτὴν τὰς ἀγκάλας σου, καὶ θὰ τρέξῃ ἐπὶ τοῦ στήθους σου, καὶ θὰ περιβάλλῃ τὴν εὐ-

λύγισον ὁσφὺν αὐτῆς καὶ τοὺς λεπτοφυεῖς ὤμους της . . . Θὰ τὴν θλίψῃς περιπαθῶς ἐπὶ τῆς καρδίας σου, καὶ ἐν τῇ μάγῳ ἐκείνῃ ἐρωτικῇ ἐκστάσει . . .

— Ἀθάνατοι Θεοί! ἐφώνησεν ἡ ὠχρὰ Ὀκταβία, ἰδοὺ λειποθυμεῖ, ὡς εἰ ὁ θάνατος ἐθίγεν ἤδη τὴν καρδίαν του διὰ τῆς παγετώδους αὐτοῦ χειρός! . . .

Καὶ ἀφῆκε φωνὴν λεαίνης τῆς ὁποίας ὁ σκύμνος προσβάλλεται ὑπὸ θανατηφόρου βέλους. Ἐτρεξεν ἀσθμαίνουσα ἀπὸ τῆς στοᾶς εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς θαλάμους, καλοῦσα δούλους, ἰατρὸν, ἀπειλευθέρους, ἱερεῖς τῶν θεῶν, οἰκείους, ἐνὶ λόγῳ, πᾶν ὄνομα ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν χειλέων της. Ἐκρουσε τὰς θύρας διὰ τῶν σπασμωδουσῶν χειρῶν της· ἐπεκαλέσθη τοὺς δωροκοσμήτους λάρρους, καὶ ἐκόλλησε τὰ χεῖλη αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὀρειχαλκίνων ποδῶν των· ἦτο σπαρταζικάρδιος τὴν ὄψιν. Πολλοὶ ἔδραμον εἰς τὰς κραυγὰς της. Ἡ δὲ Ὀκταβία εἶπεν εἰς τὸν ἰατρὸν τοῦ Καίσαρος, δραξαμένη τοῦ βραχίονος αὐτοῦ καὶ σύρουσα αὐτὸν πρὸς τὴν ἐκ πορφύρας κλίνην.

— Ἐλθέ νὰ τὸν ἴδῃς! ἀποθνήσκει! . . . Ἀπόδος μοι τὸ τέκνον μου, καὶ σοὶ δίδω ὅσας ἐπαρχίας ζητήσῃς . . .

Ὁ σοβαρὸς ἰατρὸς παρετήρησε τὸν πάσχοντα, καί, θείς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ καίοντος καὶ καθίδρου μετώπου του, εἶπεν ἀτενίζων τὴν δακρυροοῦσαν μητέρα.

— Ἐνθαρρύνθητι· ἡ ἀλλοφροσύνη κυριεύει τὸν ἐγκέφαλόν του· ἀλλὰ θὰ κατισχύσωμεν αὐτῆς καὶ θὰ τὴν ἀποδιώξωμεν δι' ἡπίων φαρμάκων.

Τῷ ἔφρερον καθαρτῆριον ὕδωρ· ἔβρεξε δι' αὐτοῦ τοὺς πυρέσσοντας κροτάφους τοῦ νέου Μάρκελλου, καὶ εἶτα θέσας τεμάχιον πάγου ἐφ' ἐκάστης τῶν χειρῶν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐπεκαλέσθη τοὺς εὐμενεῖς Θεοὺς, προστατάς τῶν Καισάρων.

Αἱ γυναικες ἔκλαιον· αἱ μὲν ὠλοφύροντο καὶ ἔτυπτον τὰ στήθη, αἱ δὲ ἀνοήτους πρὸς τοὺς Θεοὺς ἀπέτεινον ἀράς. Αἱ μὲν ἔρριπτον κρήδεμνα καὶ πολυτελῆ περιδέραια εἰς τὴν πυρὴν ἐνός τρίποδος· αἱ δὲ ἀπέκοπτον τὴν ὠραίαν αὐτῶν κόμην πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν παρωργισμένων πνευμάτων. Ἐν τούτοις, ὁ Μάρκελλος ἠνέωξε τὰ βλέφαρα, καὶ οὐδένα ἀναγνώρισας, οὐδ' αὐτὴν τὴν μητέρα του, εἶπε τὰ ἑξῆς.

— Αἱ χῶραι τὰς ὁποίας διέτρεξα βοηθεία τῶν πτερόγων μου, εἰσὶ γείτονες τοῦ ἡλίου· καὶ ἐν τούτοις, ὁ ἐκεῖ ἀνεμὸς εἶναι εὐχάριστος καὶ δροσώδης. Παρθένος τις μὲ ἠκολούθει κλαίουσα.

Ἐστράφη πρὸς τὴν τεθλιμμένην κόρην καὶ τὴν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Τὰ χεῖλη μου εἰσέτι τηροῦσι τὸ ἄρωμα τῶν ἀσπασμῶν της . . .

— Τὸν ἀκούεις! ἐφώνησεν ἡ Ὀκταβία πρὸς τὸν σοβαρὸν ἰατρὸν, ἐκεῖνος δὲ, καλυφθεὶς διὰ τῆς τιθένου του καὶ ἐτοιμαζόμενος νὰ ἀναχωρήσῃ, εἶπε ταῦτα.

— μήτερ! Ἡ Ἀφροδίτη ἄρχει ἐνταῦθα· εἶναι ἰσχυρωτέρα τοῦ θεοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του ἀπάντων. Προσπάθησον νὰ ἀνακαλύψῃς τὸ ὀλέθριον εἰς τὸν υἱόν σου· ὄνομα· καὶ ἀκολουθῶς . . . πράξον ὅ,τι ἡ σύνεσίς σου σοὶ ὑπαγορεύσῃ, μήτερ τοῦ Μάρκελλου.

Καὶ ἐξῆλθεν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν παρασταμένων, ἐκπλαγέντων διὰ τὸν χρησμόν.

Ε'.

Τίς ἄρα νὰ ᾔναι; ἔλεγεν ἡ Ὀκταβία, μείναςα μόνη, τὴν νύκτα, πλησίον τοῦ υἱοῦ της· τίς νὰ ᾔναι ἡ γυνὴ τῆς ὁποίας τὸ βλέμμα ἐπυρπόλησε τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου μου; Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν θεὸς νὰ μοὶ ἀποκαλύψῃ τὸ ὄνομά της; Ἐὰν ἐγνώριζον τὴν γυναῖκα ἐκείνην ἠθελον ριφθῆ· εἰς τοὺς πόδας της, καὶ δούλη ἐὰν ἦτο, καὶ ὁ Μάρκελλος θὰ ἐγένετο σύζυγός της. ὦ! Διὰ τί νὰ ἐξορίσω τὸν Ἄτιν, τὸν ἐξ ἀπορρήτων τοῦ υἱοῦ μου; Ὁ Ἄτις, ὁ σοφὸς Ἄτις ἦτο ἀνὴρ πνευματώδης καὶ ἀφωσιωμένος. Αἱ μητέρες εἰσὶ τυφλαὶ εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν στοργὴν, ὡς αἱ ἐρωμέναι εἰς τὰς μωρὰς αὐτῶν ζηλοτυπίας. Τάλαιναι μητέρες! δὲν ζῆτε εἰμὴ διὰ ξένης τιнос ὑπάρξεως· ἡ ψυχὴ ὑμῶν μεταβαίνει καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰ τέκνα σας· καὶ (ὅπερ οἰκτρὸν!) ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν μᾶς τρυμάζει σχεδὸν τόσον ὅσον καὶ ἡ δυστυχία των. Ὁ υἱός σας εἶναι εἰς τὸ ἄνθος τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐδαιμονίας; φρικιᾶτε τότε εἰς τὸν ἐλάχιστον πυρετὸν τὸν προσερχόμενον ἐκ τῶν πλησιοχώρων ἐλὼν· ὁ υἱός σας ὠχρίασεν ἐν τινὶ αἰθούσῃ συμποσίου; ἔπασσε τοῦ ἵππου εἰς τὸ πεδὶον τοῦ Ἀρεως; . . . Φεῦ! τάλαιναι μητέρες, πῶς τότε συστρέφετε τοὺς βραχίονας, πῶς ἀποτίλλετε τὴν κόμην, πῶς ἡ καρδιά σας συντρίβεται . . . καὶ πόσον ἐπιθυμεῖται τὸν θάνατον! Ἐμπρὸς, Ὀκταβία (ἐπ' ἀνέλαθεν) ἐμπρὸς· ἡ στοργὴ ἅς μᾶς ἐμψυχώνει, ἔστω καὶ διὰ δυνάμεων κιβδήλων, ἔστω καὶ ἂν πρόκηται νὰ καταπέσωμεν ἐξηντλημέναι ὅπως μὴ πλέον ἀνεγερθῶμεν.

Ὁ Μάρκελος, ὠχρότερος παρίου μαρμαρίου, ἐκοιμήτο ἐπὶ κλίνῃς περιβαλλομένης ὑπὸ ἐξιλέω-

τικῶν ἀναθημάτων· ἡ ἀναπνοή του, τακτικωτέρα καὶ ἡσυχωτέρα, ἐνεθάρρυνε κατὰ τι τὴν Ὀκταβίαν! Τὸν ἄφρησε λοιπὸν καὶ ἐξῆλθεν ἡρέμα βαδίζουσα, ὅπως ὑπάγη καὶ ἐξετάσῃ τοὺς μᾶλλον ὑπὸ τοῦ υἱοῦ της εὐνοουμένους ἀπελευθέρους. Περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἀνὴρ τις προβεβηκώς ἤδη τὴν ἡλικίαν καὶ πλκτύσημον περιβεβλημένος ἐσθῆτα, εἰσῆλθῃ εἰς τὸ δωματίον τοῦ ἀσθενοῦς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, μετρίου ἀναστήματος, εἶχε τοὺς χαρακτῆρας λεπτοφυεῖς, τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ ζωηροὺς, τὸ μέτωπον ψιλὸν καὶ τὰ μέλη ἀβρά. Ἐφαίνετο πάσχων ἐξ ἡπατικού νοσήματος, εἴαν τις ἔκρινεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὀλίγον κιτρίνης χροιάς του καὶ τῆς νοχελείας τοῦ σώματός του. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο ὁ Καῖσαρ Αὐγουστος, ἐλθὼν ἐκ Ῥώμης εἰς Βαίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ προσφιλοῦς του Μαρκέλλου. Δὲν ἠθέλησε νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀδελφὴν του Ὀκταβίαν, καὶ καθήσας παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ νοσοῦντος, τὸν παρετήρησε κατ' ἀρχὰς μετ' ἄκρας προσοχῆς. Θέσας ἀκολουθῶς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ κρατᾶφου τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἐξήτασε τοὺς πυρετώδεις αὐτοῦ παλμούς. Ὁ Καῖσαρ ἐκέκτετο τὴν ὀξύτητα ἐκείνην τοῦ βλέμματος, συνήθη εἰς πάντας τοὺς μεγάλους μονάρχας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀναμφιδόλως ἐδόθη πνεῦμα τῶντι ἀποκαλυπτικόν. Διέκρινεν ὑπὸ τὰ βλέφαρα τοῦ Μαρκέλλου ἐκπληκτικὰς κυανοχρόους γραμμὰς, καὶ πέριξ τῶν χειλέων τὰς ῥυτίδας ἐκείνας ἀνεκφράστου ὀδύνης, αἵτινες εἰσὶ τὸ προδρομικὸν τοῦ θανάτου μειδιάμα. Ἀκολουθῶς ἠγέρθη, καὶ ἤρξατο περιπατῶν ἐντὸς τοῦ δωματίου, μετὰ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην καὶ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ὑπὸ τὴν τέβεννον αὐτοῦ. Ὁ Καῖσαρ εἶχε μάθει τὴν προτεραίαν ὑπὸ τινος μυστικοῦ ἀπεσταλμένου, ὅτι ὁ ἀπελεύθερος Ἄτις τῷ εἶχε πέμψει ἐξ Ἡπείρου, τὸ αἷτιον τῆς θανατηφόρου νόσου τοῦ προσφιλοῦς του ἀνεψιοῦ. Οὕτω δὲ βαδίζων, ἐστάθμιζεν ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ τὴν εἰμαρμένην τοῦ κόσμου καὶ τὴν τοῦ Μαρκέλλου, νομίμου διαδόχου του.

— Ναί, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· ἀλλὰ νὰ τῷ δώκῃ ὡς σύζυγον ἄφρονα Βακχίδα! καὶ ἴσως ἀσελγῇ ἐταίραν... ὦ! τοῦτο θέλει εἰσθε ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ καὶ ἡ ἀπώλεια τοῦ κράτους ὁλοκλήρου. Ὅποιον αἶσχος! ὁποία δυστυχία!...

Καὶ ἐξηκολούθει τὸν τακτικὸν αὐτοῦ περίπατον ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης τοῦ δωματίου γωνίας. Εἰς τῶν ἀκαλούθων του εἰσῆλθε μετὰ προφυλάξεως καὶ τῷ εἶπε χαμηλοφώνως τὰ ἐξῆς.

— Δὶ διατρυγαί σου, Καῖσαρ, ἐξετελέσθησαν.

Ἀνεκαλύψαμεν τὴν ὑποδειχθεῖσαν παρθένον, ἐφέραμεν δὲ αὐτὴν εἰς τὸ πρόστον τοῦ μεγάρου. Ἡ Ὀκταβία καταβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ κόπου, κοιμᾶται εἰς τὰ δωματίά της. Θέλεις νὰ ὀδηγήσω παρὰ σοὶ τὴν συλληφθεῖσαν Βακχίδα;

— Ναί, εἶπεν ὁ Καῖσαρ.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα, Λύδα ἡ παρθένος, ἦτο ἀπέναντι τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος, μόνη πρὸς μόνον. Ὁ Καῖσαρ, ἄφωνος, ἔρριψεν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἐταστικά βλέμματά του. Ἡτένιζεν αὐτὴν ἐκτεπληγμένος, καὶ ἐζήτει ἐν αὐτῇ τὸ κράμα ἐκείνου τῆς θρασυτήτος καὶ ἀναιδεΐας ὅπερ ἐχαρακτήριζε τὰς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου καὶ τὰ Βακχικὰ ὄργια ἀφιερωμένας γυναῖκας. Ἡ Λύδα, ἐν τῇ μεγαλοπρεπῇ αὐτῆς ἀφειδείᾳ, ἀπέδιδε τῷ Αὐγούστῳ βλέμμα ἀντιβλέμματος, καὶ ἐξεπλήττετο, διότι δὲν ἠσθάνετο τὴν καρδίαν της πάλλουνσαν ἐξ ὀργῆς ἀπέναντι τοῦ προγράψκντος τὸν πατέρα αὐτῆς ἀνθρώπου.

Ἐπὶ τέλους, ὁ Καῖσαρ εἶπε πρὸς τὴν νεάνίδα.

— Ἐὰν ᾗται μάγισσα, εἴαν ἔδωκας ἐπικίνδυνον φίλτρον εἰς αὐτὸν ὃν βλέπεις ἐνταῦθα κείμενον, ὡχρόν, θνήσκοντα, σὲ ἐξορκίζω νὰ μοὶ τὸ εἴπῃς καὶ σὲ ἐξορκίζω προσέτι νὰ διαλύσῃς τὴν καταχθόνιον γοητείαν ἣτις βαρύνει τὸν Μάρκελλον... Εἴμαι αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης.

Ἡ Λύδα ἔρριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἀσθενῆ, καὶ εἴτα μειδιάσασα, εἶπε πρὸς τὸν Καῖσαρα.

— Ἐξεδικήθην ἀπέναντί σου πλέον ἢ ὅσον ἐπίστευον. Ὅσω δ' ἀφορᾷ τὸν Μάρκελλον, μάρτυρες ἔστωσάν μοι οἱ θεοὶ ὅτι, μακρὰν τοῦ νὰ ζητήσω νὰ καταβάλω αὐτὸν διὰ τοῦ ἔρωτος ἢ τῶν γοητειῶν, τούναντίον τὸν ἀπέφυγα, καὶ τὸν ἐχλεύασα μάλιστα διὰ τὸν ἄφρονα πρὸς με ἔρωτά του· πρὸς ἐμὲ Λύδαν τὴν ἱέρειαν τοῦ Βάκχου, πρὸς ἐμὲ, τὴν ἀλήτιδα παρθένον, πρὸς ἐμὲ τὴν αἰσχροὺς εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἐναρέτων Ῥωμαίων γυναικῶν, Βακχίδα.

— Λύδα, ἀπήντησεν ὁ Καῖσαρ, εἶσαι ὥραία μεταξὺ τῶν ὥραιότερων παρθένων, πιστεύω ὅτι εἶσαι εἰλικρινής· τὸ μέτωπόν σου εἶναι καθαρὸν, καὶ τὸ βλέμμα σου ἐμφαίνει τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν παρρησίαν. Πλησίασον πρὸς τὸν Μάρκελλον καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτὸν μίαν τῶν μάγων ἐκείνων λέξεων ἃς ἡ γλυκεῖα ἐλπίς ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς τῶν νέων.

Ἡ νεᾶνις ἀπέσπασε τὸ ἐκ κλιμμάτων ἀμπέλου καὶ κισσῶν στέμμα της, καὶ ἔθεσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀσθενοῦς. Εἴτα λαβοῦσα μίαν

τῶν ἀλαστροίνων χειρῶν τοῦ ἐντὸς τῶν χειρῶν αὐτῆς, τὸν ἐκάλεσε διὰ τοῦ ὀνόματός του. Ὁ νέος Καῖσαρ ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς χώρας τῶν ὀνείρων ὑπὴνοιζε τὰ βλέφαρα, καὶ ἡ ἀκτίς τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν κωρωνίδων τοῦ δωματίου. Εἶδεν, ἐν τούτοις, καὶ ἐγνώρισε τὸ πρόσωπον τοῦ Αὐγούστου. Ἐμειδίασε πρὸς τὸν φιλόστοργον θεῖόν του, ὅστις τὸν ἐχαιρέτησε μελιχεῖως. Ὁ Μάρκελλος ἄρῃνε πάντοτε τὴν χεῖρα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν χειρῶν τῆς Λύδας, ἐκλαμβάνων αὐτὴν ἀντὶ τῆς Ὀκταβίας.

— Μῆτέρ μου, εἶπε, θὰ ἐκφράσῃς βεβαίως πρὸς τὸν Καῖσαρ τὴν σεβαστὴν μου εὐγνωμοσύνην! Ἄφησε τὸ Παλατῖνον χάριν ἐμοῦ. — Ἀλλὰ, διατί τρέμεις οὕτω, μῆτέρ μου;

Συγχρόνως τὰ βλέμματα αὐτοῦ συνήντησε τὸ βλέμμα τῆς παρθένου ἣν ἠγάπα. Κραυγὴ ἀντήχησεν. Ὁ Μάρκελλος ἐνόμισεν ὅτι τὸ τελευταῖον τῆς ζωῆς ἐνύπνιον ἦλθεν ὅπως τὸν παραλάβῃ καὶ κοιμήσῃ αὐτὸν ἡδέως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θανάτου.

— Σὺ ἐδῶ; ἐφώνησεν, ἡ Λύδα καὶ ὁ Καῖσαρ ὁμοῦ!... ὦ!... ὄχι! Ἐρμῆ σὲ εὐχαριστῶ, ὅμως. Τὸ ἐνύπνιον τοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖον, ἀλλ' εἶναι τὸ ἡδύτερον ἐξ ὅσων ἡδύνασο νὰ μοὶ φέρῃς. Ἐρμῆ, πρᾶξον ὥστε νὰ μὴ μὲ ἐγκαταλείψῃ τὸ ὄνειρον τοῦτο ταχέως... Εἰπέ τῷ νὰ περιμένῃ τὴν ψυχὴν μου καὶ νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν εἰς τὰς σκοτεινὰς τῆς Στυγὸς χώρας.

— Μάρκελλε! ἐφώνησεν ἡ Λύδα.

Καὶ περιβαλοῦσα διὰ τοῦ βραχίονος αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσθενοῦς, τὸν ἡσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον. Ὁ νεαρὸς Καῖσαρ μὴ διατάζων πλέον περὶ τῆς πραγματικότητος, εἶπε δι' ἐκλειπούσης φωνῆς.

— Ἄ! Λύδα, οἱ ἀνηλεεῖς θεοὶ συνέτριψαν τὴν ζωὴν μου!... Ἦδη τὸ ὥραϊόν σου πρόσωπον δὲν βλέπω, εἰμὴ διὰ μέσου τοῦ ἐπιταφίου σκότους.

Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς παρθένου· ἐζήτησε δι' ἀσθενοῦς χειρὸς τὴν χεῖρα τοῦ Καίσαρος, καὶ ἀπέδωκε τὴν τελευταίαν τῆς ζωῆς του πνοήν, ὡς ὥραία περιστερὰ, προσβλήθεισα ὑπὸ βέλους, ἥτις θνήσκει ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐν θελκτικῇ τοῦ Ἀπριλίου πρωΐᾳ.

Ἡ Λύδα τὸν ἐθλίψεν ἐπὶ τοῦ στήθους της, ἐλπίζουσα ἴσως νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν καρδίαν του. Ὅτε ὅμως ἐπέσθη ὅτι ἡ συμπαθὴς ψυχὴ εἶχεν ἤδη ἐγκαταλείψει τὸ σῶμα ὅπερ ἐνηγκαλίζετο, τὰ δακρυὰ της ἔρρευσαν πικρῶς. Ἐπανε-

θεσε τὴν ὠχρὰν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, καὶ λαβοῦσα ἐκ τινος ἐλεφαντίνης τραπέζης τὸ διπλοῦν πλῆμενα φέρον κύπελλον ὅπερ εἶχε δώσει εἰς τὸν υἱὸν τῆς Ὀκταβίας, ᾤθητε τὸ μυστηριῶδες αὐτοῦ ἐλατήριον καὶ τὸ δηλητήριον ἀνέμιχθη εἰς τὸ ἐν τῷ κυπέλλῳ τούτῳ ποτὸν. Τότε στραφεῖσα πρὸς τὸν Αὐγούστον, τῷ εἶπε ἀτράχος καὶ μειδιῶσα.

— Ὑγίαινε, Καῖσαρ. Ὁ νέος Τιβέριος καὶ σὺ ἐφονεύσατε τὸν πατέρα μου καὶ ἐπροξενήσατε τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν μου. Οὗτος ἐδῶ, ὁ δυστυχὴς οὗτος νέος ὅστις ἀπέθανεν ἤδη, ἤθελεν εἶσθε τὸ μόνον στήριγμά μου, καθὼς ὑπῆρξε τὸ ἀγλαῖσμα τοῦ κόσμου. Ὑγίαινε, Καῖσαρ· θέλω ἀσπασθῇ ἐν ὀνόματί σου τὸν Θεὸν Πλούτωνα, αὐτοκράτορα τοῦ ἄδου.

Εἶπε, καὶ ἔπρε τὸ περιεχόμενον τοῦ κυπέλλου, καὶ τὸ ὥραϊόν αὐτῆς σῶμα ἐκυλίσθη ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ἐδάφους, παρὰ τὴν κλίνην τοῦ Μαρκέλλου. Ὁ Καῖσαρ διέταξε νὰ τὸ ἄρῳσιν ἐκεῖθεν κρύφα. Οὐδεὶς ποτε ἔμαθε τὸ οἰκτρὸν τοῦτο τέλος Λύδας τῆς νεαρᾶς βακχίδος.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς πενθίμου ταύτης νυκτὸς, ὁ Αὐγούστος ἔφερε τὴν Ὀκταβίαν, ἐν τῷ φορείῳ του, ἐκτὸς τῆς Βαίης. Ὀδοιπορικὸν τι ἄρμα τοὺς περιέμενε. Ὁ αὐτοκράτωρ ὠδήγησε τὴν προσφιλεῖν του ἀδελφὴν εἰς Λαβίνιον, καὶ οὐδέποτε κατέλιπεν αὐτήν. Ἐθρήνουν δ' ὁμοῦ, οὐδόλως πεινώμενοι νὰ παρηγορηθῶσι.

Ὁ Νέος Τιβέριος ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Ῥόδον. Ἡ Ῥώμη ἠγνόει τὸ αἷτιον τῆς ἐξορίας του. Ὁ Τιβέριος ἀνεχώρησεν ἐγκαταλείψας τοὺς δανειστὰς του εἰς τὴν ἀπελπισίαν καὶ τοὺς ἀπώτους συντρόφους του, ὅπως χλευάζουσιν αὐτοὺς. Ἀφήσας τὸν λιμένα τῆς Ὀστίας, ἐχαιρέτησε διὰ τῆς χειρὸς τὴν Ἰταλικὴν παραλίαν, μειδιῶν ἐν ἑαυτῷ καὶ προβλέπων ἤδη, ἐν τῇ πανούργῳ αὐτοῦ ψυχῇ, ὅτι ταχέως θὰ ἀνεκαλεῖτο εἰς Παλατῖνον. Τοῦ Μαρκέλλου ἀποθανόντος, ὁ Τιβέριος δὲν εἶχεν ἢ νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα μετὰ τὸν Καῖσαρ Αὐγούστον, ὅπως λάβῃ τὸ ἱερὸν στέμμα. Καὶ ἔκτοτε ἡ τύχη τῆς Ῥώμης καὶ τῆς ὑψηλίου μετεβλήθη. Περιέπεσαν εἰς τὸ φῦλόν, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς πᾶσαν τύχην τὴν γῆν διέπουσιν.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ].

Δ. Β.

ΤΕΛΟΣ,